

УДК 378:33-051].016:81'243](477+410)

**TRAINING FUTURE ECONOMISTS IN THE FIELD OF
PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATION AS
THE PROBLEM OF COMPARATIVE PEDAGOGY
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО
ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ПРОБЛЕМА
ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

Mudra O. / Мудра О.В.*c.p.s. / к.п.н.**Yurii Fedkovych Chernivtsi National University,**Chernivtsi, Kotsiubynskiyi Street 2, 58012**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**м. Чернівці, вул. Коцюбинського, 2, 58012*

Анотація. У статті окреслено підготовку майбутніх економістів до професійного іншомовного спілкування як проблему порівняльної педагогіки; викладено результати вивчення стану дослідженості проблеми в теорії та практиці у Великій Британії та в Україні; визначено напрями вивчення проблеми.

Ключові слова: професійне іншомовне спілкування, майбутні економісти, Велика Британія, порівняльна педагогіка.

Вступ. В умовах розбудови вищої освіти в Україні та її інтеграції у європейський та світовий освітній простір, актуальним є аналіз стану та тенденцій розвитку як в Україні, так і у світі зокрема. «...Лише зіставляючи результати аналізу, можна запропонувати напрями адекватного розв'язання проблем, які виникають, і прогнозувати найбільш вірогідні шляхи розвитку освіти. Окреслені питання покликана розв'язувати порівняльна педагогіка», як стверджує А. А. Сбруєва [1, с. 254].

Порівняльна педагогіка – це дисципліна з теорії освіти, яка займається аналізом, порівнянням та оцінюванням освітньої політики, освітніх систем у різних країнах у зв'язку з їх політичним, суспільним, економічним життям. Пошук загального й специфічного в освітніх системах різних народів дозволяє знаходити і науково тлумачити освітні традиції, системи, збагачувати національну педагогічну культуру за рахунок міжнародного досвіду [3].

Основний текст. Сучасна парадигма професійного іншомовного спілкування (ПІМС) зорієнтована на таку організацію навчання, яка забезпечує комунікативно-діяльнісний характер процесу оволодіння іноземною мовою в інтеграції з міжкультурним спрямуванням його змісту. Цей підхід зумовлений процесами глобалізації, де важлива роль належить засобу спілкування. Поняття ПІМС розглядається британським ученим М. Уорноком як особлива міжособистісна професійна взаємодія у сфері інформаційно-пізнавального контакту. Вона передбачає взаємообмін інформацією з урахуванням можливостей пізнавального й емоційного впливів на співрозмовника та особливостей мовленнєвого та поведінкового етикету носіїв мови [4, с. 206].

Розглядаючи ПІМС як особливий вид компетентності, науковці визначають його як:

- інтегральну властивість особистості, яка синтезує у собі загальну культуру спілкування та її прояви в професійній діяльності;

- інтегрований компонент комунікативного менеджменту, комунікативної та професійної компетенцій, який передбачає володіння мовою і професійно орієнтованим мовленням на варіативно-адаптивному рівні, а також на рівні вільного ділового спілкування (для фахівців високого рівня комунікативно-професійної компетенції), вирішення завдань щодо формування позитивного іміджу організації або особи;

- готовність і здатність до оволодіння предметними, науковими знаннями в професійному спілкуванні [2, с. 63].

Цілком зрозуміло, що науковці розглядають поняття «професійного іншомовного спілкування» з позиції свого дослідження, виокремлюючи в ньому важливе для спеціаліста певної галузі.

В освітній сфері проведено низку досліджень, присвячених проблемі ПМС, де розкриваються особливості навчання студентів нефілологічних ВНЗ (Ю. О. Ніколаєнко); навчання взаємодії культур у процесі іншомовного спілкування студентів економічних факультетів (І. В. Секрет); навчання іноземної мови в умовах полікультурного середовища, що ґрунтується на принципах полікультурності, культуровідповідності, діалогу культур, міжкультурної комунікації, гуманістичної психологізації навчального середовища, поєднання комунікативного і когнітивного підходів до вивчення іноземної мови (М. М. Галицька); особистісного підходу до формування іншомовної культури фахівця в умовах інформатизації соціуму (Л. І. Морська) тощо. Усі дослідники розглядають це поняття як особливий феномен мовленнєвої діяльності, необхідний і значущий для будь-якого фахівця у сучасному глобалізованому світовому просторі.

До скарбниці передової педагогічної теорії і практики увійшли педагогічні, теоретичні та методичні ідеї, концепції, міркування багатьох представників Великої Британії у сфері іншомовного спілкування, таких як Дж. Адамс (J. Adams), М. Аллан (M. Allan), Д. Аллен (D. Allen), М. Барнард (M. Barnard), Дж. Бітті (J. Whitty), Ч. Вудхед (Ch. Woodhead), М. Коллінз (M. Collins), К. Колліер (K. Collier), Дж. Коломен (J. Colomen), С. Марріот (S. Marriot), Б. Спольські (B. Spolsky), Р. Уоркман (R. Workman), М. Уорнок (M. Warnock), М. Хант (M. Hunt), У. Хакетт (W. Hackett), П. Хіллз (P. Hills), М. Ховарт (M. Howarth), Е. Холл (E. Hall). Педагогічні ідеї та практична діяльність британських освітян Т. Аткинсона (T. Atkinson), С. Болла (S. Ball), Ч. Брамфіта (Ch. Brumfit), Р. Гарднера (R. Gardner), Д. Гіларда (D. Gillard), П. Джеймса (P. James), К. Джонсона (K. Johnson), Р. Елліса (R. Ellis), Г. Кірка (G. Kirk), У. Мура (W. Moore), І. Ніксона (I. Nixon), Г. Стерна (H. Stern), М. Уоллейса (M. Wallace) та багатьох інших суттєво вплинули на модернізацію ПМС не тільки у Великій Британії, але й в інших країнах Європи та світу, в тому числі в Україні.

Аналізуючи етапи сучасного розвитку українського суспільства, варто зосередитись на актуалізації проблеми підготовки до професійного іншомовного спілкування майбутніх економістів та професійної підготовки фахівців зокрема. Якість професійної підготовки фахівця є предметом наукових

пошуків як зарубіжних, так і вітчизняних. Відповідно до проведеного аналізу, визначено доцільність вивчення проблеми саме за такими напрямками:

- сучасні філософські теорії й концепції вищої освіти та професійної підготовки фахівців (Г. Броуді (H. Broudy), Л. Елдер (L. Elder), І. А. Зязюн, Д. Карр (D. Carr), В. Г. Кремень, В. В. Кудіна, С. М. Ніколаєнко, Н. Ноддінз (N. Noddings), Н. К. Петрук, К. Роджерс (C. Rogers) та ін.);

- шляхи інтернаціоналізації, гуманізації та гуманітаризації вищої освіти (В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, Р. А. Беланова, Б. В. Вульфсон, М. С. Головань, С. А. Калашнікова, К. В. Корсак, О. О. Косенко, В. І. Луговий, В. Е. Лунячек, Н. І. Маслова, О. О. Першукова, Г. В. Семєко, М. Скотт (M. Scott) та ін.);

- теоретико-методологічні засади функціонування системи вищої освіти Великої Британії (Д. Аллен (D. Allen), Т. Аткинсон (T. Atkinson), В. М. Базуріна, Н. М. Бідюк, С. Болл (S. Ball), Т. Бічер (T. Becher), Д. Брінтон (D. Brinton), Дж. Вітті (J. Whitty), І. П. Задорожна, Б. Кларк (B. Clark), М. Коллінз (M. Collins), Н. В. Муқан, А. В. Парінов, Г. Патрік (H. Patrick), Дж. Річардс (J. Richards), А. А. Сбруєва, М. Уорнок (M. Warnock), П. Хіллз (P. Hills) та ін.);

- законодавче і нормативне забезпечення вищої освіти у галузі професійного іншомовного спілкування у Великій Британії (Проект про сучасні мови в подальшій освіті (*Modern Languages in Further Education, 1980*); Закон про сучасні іноземні мови (*Modern Foreign Languages, 1987*); Стратегії «Мови для всіх: мови для життя» (*Languages for All: Languages for Life, 2002*); Лісабонська, Сорбонська, Болонська декларації (90-ті рр. ХХ ст.); «Європейська культурна конвенція» (*European Cultural convention*); Закон про вищу освіти від 1984 р. (*Aducation Act*); Праця «Фундаментальні засади навчання іноземної мови» (*"The fundamental position of foreign language teaching"*); Документ 1988 р., що свідчив про створення Великої Хартії університетів (*Magna Charta Universitatum*); Рекомендації (*Recommendations*): R № (82) 18 Комітету міністрів Ради Європи «Про сучасні мови» 1982 р., R 1111 «Про європейський вимір освіти», 1989 р., R № (98) 6 Комітету міністрів Ради Європи «Про сучасні мови», 1998 р.; Комюніке зустрічі європейських міністрів освіти у Празі 19 травня 2001 р.; Комюніке конференції міністрів освіти у Берліні 19 вересня 2003 р.; Комюніке Конференції європейських міністрів освіти у Бергені 19–20 травня 2005 р.; Комюніке Конференції Міністрів європейських країн у Лондоні 16–19 травня 2007 р.; Звіт Асоціації європейських університетів (*EUA*) «Тенденції V» (*"Trends V"*); Огляд «Болонья очима студентів» (*"Bologna With Student Eyes"*); Звіт Евридики «Погляд на структуру ВО в Європі» (*"Look at the Structure of Higher Education in Europe"*); Комюніке Конференції Міністрів європейських країн, відповідальних за сферу ВО, у Лювені / Лювен-ля-Ньов, Бельгія, 28–29 квітня 2009 р.; Будапештсько-Віденська декларація про створення ЄПВО (Будапешт-Відень, 11-12 березня 2010 р.); Бухареське Комюніке 3 квітня 2012 р.; Доповідь «Суспільна освітня політика» (*"Public Education Policy"*);

- концептуальні ідеї розвитку вищої освіти в Україні (Закони України «Про освіту», Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»), Указ Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти» (2002 р.), Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення

функціонування та розвитку освіти та науки» (2005 р.), «Біла книга національної освіти України», Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2020 року (2014 р.), План заходів з реалізації Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013 р.), «Болонський процес у фактах і документах», Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 року, Концепція розвитку освіти на період 2015-2025 років, Концепція розвитку економічної освіти в Україні, Наказ МОН № 29/86 від 08.02.2010 «Про затвердження Порядку здійснення контролю за змістом та якістю навчального процесу в закладах, що проводять підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України», Наказ МОН № 612 від 13.07.2007 «Про затвердження Плану дії щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство на період до 2010 року», Постанова Кабінету Міністрів № 787 від 27 серпня 2010 року «Про перелік напрямів і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра»);

- порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки фахівців (Н. М. Авшенюк, В. М. Базуріна, Н. М. Бідюк, У. Біркмен (W. Birckman), О. В. Вощевська, Н. В. Мукан, О. І. Огієнко, Л. П. Пуховська, А. А. Сбруєва та ін.);

- теорії й концепції неперервної професійної освіти (Н. І. Гез, Д. І. Демченко, М. З. Згуровський, К. В. Корсак, Л. І. Морська, Н. Г. Ничкало, О. О. Павленко, Г. А. Чередніченко та ін.);

- використання інноваційних технологій у професійній підготовці фахівців (Т. Бічер (T. Becher), Д. Брінтон (D. Brinton), В. Ф. Вишпольська, І. О. Зімня, Г. А. Китайгородська, С. В. Радецька, О. О. Рогульська, Дж. Трім (J. Trim), Р. Уоркман (R. Workman), М. Уорнок (M. Warnock) та ін.);

- теоретико-методологічні засади професійної підготовки фахівців гуманітарного профілю у вищій школі (Р. А. Беланова, Р. А. Бузунов, В. А. Бухбіндер, М. М. Галицька, О. М. Гомонюк, О. В. Клименко, О. А. Маслико, О. В. Плахотник, В. Г. Редько, О. В. Тинкалюк та ін.);

- іншомовна освіта для професійних цілей у Великій Британії (Д. Аллен (D. Allen), Б. Кларк (B. Clark), Дж. Коломен (J. Colomen), Дж. Манн (J. Mann), П. Стревенс (P. Strevens), М. Хант (M. Hunt), У. Хакетт (W. Hackett) та ін.).

Відповідно до напряму проведеного дослідження особливу увагу було зосереджено на вивченні сучасних філософсько-педагогічних парадигм, теорій та концепцій, які є теоретичним підґрунтям для вивчення концепту підготовки майбутніх економістів до ПМС в університетах Великої Британії та сформульовано неупереджене бачення проблеми підготовки молодих спеціалістів у сфері економіки в Україні.

Висновки. Теоретичний аналіз напрацювань вітчизняних та зарубіжних учених дозволяє стверджувати, що проблему підготовки майбутніх економістів до ПМС доцільно розглядати в контексті взаємопов'язаних концепцій сучасної філософії освіти. Проведений синтез, систематизація, узагальнення та порівняння, дали змогу вивчити нормативно-законодавчі документи,

монографічну і навчально-методичну літературу та з'ясувати організаційно-методичні засади підготовки майбутніх економістів до ПІМС.

Література:

1. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми : Редакційно-видавничий відділ СДПУ, 1999. – 300 с.
2. Сура Н. А. Навчання студентів університету професійно орієнтованого спілкування іноземною мовою : монографія / Н. А. Сура. – Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2008. – 236 с.
3. The Longman Dictionary of Contemporary English Online [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.ldoceonline.com>.
4. Warnock M. A Common Policy for Education / M. Warnock. – Oxford : Oxford University Press, 1992. – P. 125–333.

References:

1. Sbruieva A.A. (1999). Porivnialna pedagogika [Comparative Pedagogy] *navchalnyi posibnyk* [Tutorial], Editorial and publishing department in Sumy Town, 300 p.
2. Sura N.A. (2008). Navchannia studentiv universytetu profesiino orientovanoho spilkuvannia inozemnoiu movoiu [Training of students in university of professionally oriented foreign language communication] *Monohrafiia* [Monograph], 236 p.
3. The Longman Dictionary of Contemporary English Online [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.ldoceonline.com>.
4. Warnock M. (1992). A Common Policy for Education – Oxford : Oxford University Press, pp. 125–333.

Abstract. *In the context of higher education development in Ukraine and its integration into the European and world educational space, it is relevant to analyze the state and trends of development both in Ukraine and in the world in particular. Only by comparing the results of the analysis we can propose ways to adequately address the problems that arise and to predict the most probable ways of developing education. Outlined questions are intended to solve comparative pedagogy.*

Comparative pedagogy is a discipline in the theory of education that deals with the analysis, comparison and evaluation of educational policies, educational systems in different countries in connection with their political, social and economic life. The search for the general and specific in the educational systems of different peoples allows finding and scientifically interpreting educational traditions, systems, enriching the national pedagogical culture at the expense of international experience.

The article describes the training of future economists in the field of professional foreign language communication as a problem of comparative pedagogy; the results of the study of the problem depicted in the theory and practice in Great Britain and in Ukraine; the areas of this study of the problem are defined.

Key words: *professional foreign language communication, future economists, Great Britain, comparative pedagogy.*

Статья отправлена: 23.12.2019 г.

© Мудра О.В.